

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 4Cdo/267/2020                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 4412228104                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 27.10.2022                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Alena Svetlovská         |
| Funkcia:                   | súdca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2022:4412228104.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne SYMPATIA, s. r. o., so sídlom v Nových Zámkoch, Považská 89, zastúpenej JUDr. Petrom Tímkom, advokátom so sídlom v Nitre, Štefánikova trieda 6, proti žalovanému S.. N. Š., notárovi so sídlom v R.P. U., K.. W.. Š. XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou JUDr. Gabriel Almáši, spol. s r. o., so sídlom v Bratislave, Šumavská 3, za účasti intervenienta na strane žalovaného Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, o zaplatenie 48.156,82 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 13C/627/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 23. mája 2019 sp. zn. 9Co/97/2018, takto

### rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Návrh žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania z a m i e t a .

Žalovanému priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Intervenientovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky rozsudkom (v poradí druhým) z 21. augusta 2017 č. k. 13C/627/2012 - 247 I. žalobu zamietol II. návrh na prerušenie konania zamietol a III. žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému a intervenientovi náhradu trov konania, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne § 420 ods. 1, 2, 3, § 488, § 489, § 494, § 657 Občianskeho zákonníka, § 2, § 3, § 4, § 40 ods. 1, 3 Notárskeho poriadku č. 323/1992 Zb., § 3, § 4 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a vecne tým, že žalovaný 26. februára 2008 spísal žalobkyni zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva, ktorú uzavrela žalobkyňa v postavení veriteľa a O. H. v postavení dlžníka, pričom táto zmluva bola spísaná formou notárskej zápisnice č. N 67/2008, NZ 7999/2008, NCRI 7938/2008, a mala žalobkyni slúžiť ako prostriedok zabezpečenia peňažnej pohľadávky z predmetu zabezpečenia, ktorým bol byt O. H., zapísaný na LV č. XXXX, k. ú. R. U. a

tento bol ohodnotený na sumu 39.832,70 eur. Mal za preukázané, že žalobkyňa poskytla O. H. pôžičku celkom v sume 53.110,27 eur a Okresný súd Nové Zámky platobným rozkazom č. 6RO/86/2011 zaviazal O. H.W. zaplatiť žalobkyni sumu 53.110,27 eur s 8 % úrokom z omeškania ročne od 1. apríla 2008 do zaplatenia. Zo spisu Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 10C/152/2008 zistil, že okresný súd ako i odvolací súd rozsudkami určili neplatnosť zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva spísanej notárom JUDr. Petrom Šulaiom 26. februára 2008, pričom v uvedených rozhodnutiach sa neuvádza, kým bola spôsobená neplatnosť predmetnej zmluvy. V odôvodnení rozsudku okresného súdu sa uvádza ako dôvod neplatnosti zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka, keďže uvedená zmluva obsahovala hrubý nepomer poskytnutej pôžičky v sume 95.000,- Sk k sume 1 200.000,- Sk, resp. 1 340.000,- Sk, ktorá predstavovala hodnotu bytu, ktorý bol predmetom zabezpečovacieho prevodu práva a táto skutočnosť spôsobila absolútnu neplatnosť právneho úkonu a na tom nič nezmenila skutočnosť, že uvedená pohľadávka v sume 95.000,- Sk sa postupne navýšila na sumu 1 600.000,- Sk. Z obsahu spisu 10C/152/2008 taktiež zistil, že celý spor zaviniel O. H., keďže už 15. februára 2008 previedol kúpnu zmluvou predmetný byt na K. C. A., ktorý v záujme právnej istoty bol nútený domáhať sa určenia neplatnosti zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva. Dospel k záveru, že nebola preukázaná príčinná súvislosť a ani zavinenie za požadovanú škodu, keďže nebolo preukázané, že by žalovaný spôsobil majetkovú ujmu, keďže neplatnosť zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva sama osebe nemohla spôsobiť žalobkyni škodu, keďže išlo len o zmluvu o zabezpečení záväzku, ktorým bol záväzok vyplývajúci zo zmluvy o pôžičke uzavretej medzi žalobkyňou a O. H. zabezpečený, pričom o povinnosti O. H. pôžičku vrátiť bolo právoplatne rozhodnuté platobným rozkazom č. k. 6RO/86/2011. Uviedol, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplyva, že ak nedôjde k uspokojeniu pohľadávky priznanej súdom v exekučnom konaní, je možné sa jej domáhať voči tretím osobám z iného právneho titulu. Súd prvej inštancie zohľadnil aj tú skutočnosť, že zmluvou o zabezpečení záväzku prevodom práva bola zabezpečená len pôžička v rozsahu 95.000,- Sk a nie celá pôžička tak, ako sa to konštatuje aj v rozsudkoch Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 10C/152/2008 a Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/56/2010. Ďalej uviedol, že ak by žalobe vyhovel, vznikli by dva exekučné tituly na základe tej istej právnej skutočnosti. Dospel k záveru, že v danom prípade bola daná objektívna zodpovednosť žalovaného za škodu, ak by ku škode došlo a bola by daná objektívna zodpovednosť žalovaného za škodu, pričom by išlo o škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa § 4 ods. 4 zákona č. 323/1992 Zb., podľa ktorého vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci a z ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 323/1992 Zb. vyplýva, že notárskou činnosťou je spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch a teda, ak by škoda vznikla, mala byť uplatnená voči štátu, t. j. Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Uzavrel, že z ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ak škoda vznikla v občiansko-súdnom konaní alebo v trestnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak, ak škodu spôsobil notár pri výkone verejnej moci alebo ak škodu spôsobil súdny exekútor pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu. Mal za zrejmé, že aj keby škoda vznikla na základe objektívnej zodpovednosti žalovaného ako notára, mal byť žalovaný štát a v danom prípade teda žalovaný nebol pasívne legitimovaný. Návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol, keď mal za to, že ustanovenie § 4 ods. 4 zákona č. 323/1992 Zb. je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a žiadnym spôsobom nediskriminuje ostatné právnické profesie a ani žiadnym spôsobom nezvýhodňuje notárov pri výkone svojej činnosti oproti iným právnickým profesiám, čo vyplýva z ustanovenia § 21 a nasl. zákona č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého štát má právo na regresnú náhradu voči notárovi, ktorý pri výkone verejnej moci spôsobil škodu. Ďalším dôvodom bola neurčitosť návrhu, keďže žalobkyňa neuviedla, s ktorými ustanoveniami Ústavy SR je ustanovenie § 4 ods. 4 zákona č. 323/1992 Zb. v rozpore.

2. Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 23. mája 2019 sp. zn. 9Co/97/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny a žalovanému a intervenientovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Výzval strany sporu na vyjadrenie k použitiu ustanovenia § 40 ods. 1 Notárskeho poriadku účinného od 1. júla 2004 z dôvodu, že súd prvej inštancie síce aplikoval ustanovenie § 40 ods. 1 Notárskeho poriadku, avšak v nesprávnom znení účinnom do 30. júna 2004. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v oblasti zodpovednosti notára za škodu je východiskovým ustanovením § 40 ods. 1 Notárskeho poriadku, v zmysle ktorého notár

zodpovedá za škodu iba v prípade, ak osobitný zákon neustanovuje inak a týmto osobitným zákonom je zákon č. 514/2003 Z. z., pričom vzťah Notárskeho poriadku a zákona č. 514/2003 Z.z. je v otázke zodpovednosti za škodu spôsobenú notárom *lex specialis* a *lex generalis*. Právna úprava teda vychádza zo zásady prednosti zodpovednosti štátu pred zodpovednosťou notára a zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú notárom pri výkone verejnej moci tak nastupuje namiesto osobnej zodpovednosti notára. Osobná súkromnoprávna zodpovednosť notára za škodu nastupuje až v prípade, ak nie je naplnené kritérium výkonu verejnej moci, s ktorým zákon č. 514/2003 Z.z. spája zodpovednosť štátu za škodu. Toto však neznamená, že by notár v dôsledku svojho nesprávneho profesijného postupu nebol povinný nahradiť spôsobenú škodu, pretože ak štát uhradí škodu, za ktorú zodpovedá v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. a ktorá bola spôsobená notárom pri výkone verejnej moci, vznikne štátu právo na regresnú náhradu voči notárovi ako osobitný postihový nárok štátu. Uviedol, že pod výkonom verejnej moci Notársky poriadok rozumie výkon notárskej činnosti, ktorej obsah je výslovne definovaný v § 3 ods. 1 a 2 Notárskeho poriadku, teda aj činnosť notára definovanú ako spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch, čo je i prípad notára v prejednávanej spore. Konštatoval, že ani nesprávna aplikácia právneho predpisu súdom prvej inštancie nemala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keď súd prvej inštancie i napriek aplikácii Notárskeho poriadku účinného do 30. júna 2004 ustálil správny právny záver o tom, že žalovaný nie je v tomto spore pasívne vecne legitimovaným subjektom. Bol názoru, že pri uplatňovaní náhrady škody žalobkyňa nepostupovala podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, čo znamená, že svoje právo si neuplatnila voči Slovenskej republike ako štátu, v mene ktorej by konalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Uzavrel, že v prípade výkonu notárskej činnosti v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a/ Notárskeho poriadku išlo o výkon verejnej moci notára, za ktorú zodpovedá štát a nastupuje zodpovednosť štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. a na tejto jednoznačnej zákonnej formulácii nič nemení ani nedôvodná polemika žalobkyne o tom, kedy notár má vystupovať, resp. nemá vystupovať ako orgán verejnej moci, keď zákonodarcu výslovne ustanovil, že činnosť notára v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 Notárskeho poriadku predstavuje výkon verejnej moci. K námietke žalobkyne, že sa odvolací súd odklonil od svojho skôr vysloveného právneho názoru v jeho predchádzajúcom rozhodnutí uviedol, že dôvodom pre ktorý odvolací súd nasledoval svoj skôr vyslovený právny názor vo svojom zrušujúcom uznesení je to, že súdna autorita - ústavný súd na danú otázku zaujal iný názor tak, ako bol prezentovaný vyššie, pričom požiadavka právnej istoty automaticky neznamená to, že sa judikatúra nemôže vyvíjať. Zhodne so súdom prvej inštancie nevidel dôvod na prerušenie konania a uviedol, že sama žalobkyňa poukázala na to, že ustanovenie § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku nadobudlo účinnosť od 1. septembra 2009, teda po spísaní spornej zmluvy a aplikácia tohto ustanovenia nie je z hľadiska rozhodovania tejto veci dôvodná.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietla, že interpretácia (a potom aj aplikácia) Notárskeho poriadku bola uskutočnená rutinným spôsobom, keď súdy nižších inštancií vložili všetky nádeje v spravodlivosť výlučne do gramatického výkladu Notárskeho poriadku, pričom právna teória pozná aj ďalšie výkladové metódy. Uviedla, že striktná aplikácia len jednej výkladovej metódy vedie k vadným a z pohľadu elementárnej spravodlivosti neakceptovateľným záverom. Pri voľbe pomeru jednotlivých výkladových metód treba mať v úcte aj rímskoprávnu tradíciu, na ktorej historickom posolstve sú vybudované moderné európske právne poriadky. Vyslovila presvedčenie, že najmä v súčasnej dobe legislatívnej neprehľadnosti treba teologickú výkladovú metódu postaviť na popredné miesto medzi výkladovými metódami, lebo zmysel a účel zákona je element, ktorý je spojený s citom pre prirodzenú spravodlivosť. Uviedla, že v rozsudku odvolacieho súdu nie sú presvedčivo vysvetlené dôvody, pre ktoré odvolací súd zmenil svoj predchádzajúci právny názor vyslovený v tejto veci. Argument odvolacieho súdu, že súd je viazaný len zákonom a nie vlastným názorom považovala za neudržateľný a bola názoru, že rapidná zmena názoru (toho istého) súdu je akceptovateľná iba v situácii, keď sa zmenia skutkové okolnosti prípadu. Vyjadrila presvedčenie, že verejnou mocou je zásadne iba taká sféra, kde orgánu verejnej moci je zverené autoritatívne rozhodovať o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických a právnických osôb napr. činnosť notára ako povereného súdneho komisára v konaní o dedičstve. Ak však notár spisuje zápisnicu o právnom úkone medzi dvoma subjektami súkromného práva, tak je činný výslovne v komerčnej sfére a poskytuje službu na objednávku. Bola názoru, že pri tom type služby,

ktorú žalovaný poskytol žalobkyni nemožno hovoriť o výkone verejnej moci, lebo žalovaný nevydával žiadne autoritatívne rozhodnutie, ktorým by rozhodoval o právach alebo povinnostiach účastníkov notárskej zápisnice. Iný výklad nemôže zodpovedať zásadám spravodlivosti, lebo dôsledkom by bolo ústavne neakceptovateľné privilégium bezdôvodne poskytované notárom od štátu. Trvala na tom, že notári musia mať pri spisovaní listín o právnych úkonoch rovnaké postavenie ako ktorákoľvek iná kategória právnického povolania oprávnená na právnu pomoc a nemôže byť duchom ani účelom Notárskeho poriadku, aby z notárov bola kreovaná osobitná kategória právnického povolania, ktorá má špeciálnu a bezdôvodnú imunitu pred zodpovednosťnými následkami vlastnej súkromnoprávnej (komerčnej) činnosti vykonávanej za odplatu. Zdôraznila, že Notársky poriadok označuje všetku notársku činnosť za výkon verejnej moci až od 1. septembra 2009, avšak žalovaný vykonal pre žalobkyňu notársku zápisnicu 26. februára 2008. Opakovane navrhla, aby dovolací súd prerušil dovolacie konanie a predložil na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na začatie konania o súladnosti § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku s ústavou. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedol, že je názoru, že dovolateľka nespĺnila požiadavky § 431 CSP, keď nevymedzila daný dôvod dostatočne a zrozumiteľne. Poukázal na to, že dovolateľka v texte dovolania uvádza svoje právne posúdenie sporovej veci so zdôraznením kritiky jazykového výkladu, avšak v texte dovolania absentuje odôvodnenie, v čom dovolateľka vidí nesprávny procesný postup súdu a uskutočnenie akých procesných práv malo byť dovolateľke znemožnené. Ďalej uviedol, že pokiaľ dovolateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 písm. c/ CSP, neuviedla rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré by preukázali, že dovolací súd predmetnú právnu otázku rozhoduje rozdielne a ani nevymedzila právnu otázku, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol.

5. Intervenient vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že procesným postupom súdu nebolo znemožnené žalobkyni uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď postupom súdu možno rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Bol názoru, že dovolateľka neformulovala právnu otázku, ktorú by mal dovolací súd riešiť a jej podanie je nezrozumiteľné a neurčité. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či je dôvodný jeho návrh na prerušenie dovolacieho konania podľa § 162 ods. 1 písm. b/ CSP.

7. Z obsahu dovolania žalobkyne vyplýva, že navrhuje dovolacie konanie prerušiť podľa § 162 ods. 1 písm. b/ CSP a podať Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na konanie o súlade § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku s Ústavou Slovenskej republiky.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky návrhu žalobkyne na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b/ CSP nevyhovel a tento zamietol, pretože ustanovenie § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku, nepovažuje za rozporné s Ústavou Slovenskej republiky a jej článkom 46 ods. 1.

9. Podľa § 162 ods. 1 písm. b/ CSP súd konanie preruší ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov; v tom prípade podá Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa s argumentáciou žalobkyne, že Notársky poriadok kladie notárov do výsadného postavenia a vytvára z nich osobitnú a celkom výnimočnú kategóriu právnického povolania s takou (nenáležitou a protiústavnou) výsadou, ktorá spočíva v právnej imunitu pred priamymi zodpovednosťnými následkami za škodu vzniknutú pri ich činnosti, nestotožňuje. Pre prehľadnosť je

vhodné zopakovať relevantný historický a legislatívny vývoj. Pred rokom 1989 existovalo štátne notárstvo, ktorého postavenie a činnosť boli upravené skorším notárskym poriadkom. Podľa zákona č. 58/1969 Zb. štát za ním vydané nezákonné rozhodnutie či nesprávny úradný postup zodpovedal, nakoľko išlo o štátnu inštitúciu. V ponovembrovom období bola pripravená nová koncepcia, zverujúca prijatím súčasného notárskeho poriadku s účinnosťou od 26. júna 1992 notársky úrad súkromným fyzickým osobám. V zásade bolo notárstvo „privatizované“, ale náplň činnosti notárov zostala rovnaká; bola zachovaná i potrebná kontinuita. Zákon č. 58/1969 Zb. v súvislosti s touto zmenou novelizovaný nebol, ale jeho § 1 ods. 1 hovoril naďalej len o konaní pred štátnym notárstvom a zodpovednosti za škodu spôsobenú štátnym orgánom. Nový notársky poriadok č. 323/1992 Zb. účinný od 26. júla 1992 v § 3 ods. 1 stanovil, že „notárskou činnosťou je a/ spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch, b/ osvedčovanie právne významných skutočností, c/ konania vo veciach notárskych úschov, čím zákonodarcia explicitne vyjadril vôľu, aby štát za takto vymedzený výkon verejnej moci, prenesený na neštátny subjekt, zodpovednosť niesol. Ustanovenie § 4 ods. 4 zákona č. 304/2009 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1. septembra 2009 zmenil a doplnil zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) len výslovne zadefinovalo postavenie notára ako orgánu verejnej moci v nadväznosti na ust. § 4 ods. 1 a 2 zákona, ustanovenia ktoré platili aj predtým a rovnako činnosť notára pri vykonávaní notárskej činnosti bola považovaná za výkon verejnej moci.

11. Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh dovolateľky na prerušenie dovolacieho konania podľa § 162 ods. 1 písm. b/ CSP zamietol.

12. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

13. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu.

14. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je teda relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý marí možnosť jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Treba zdôrazniť, že prvoradou povinnosťou súdu je zabezpečiť svojou činnosťou výkon spravodlivosti tak, aby nedošlo k jej odopretiu. Súdný proces musí byť jednou zo záruk zákonnosti, v rámci ktorej musí byť zabezpečená právna istota pri aplikácii práva súdom, a to v rozsahu zabezpečujúcom naplnenie spravodlivej ochrany subjektívnych práv strán sporu v zmysle Článku 46 Ústavy Slovenskej republiky, resp. článku 6 Dohovoru o ľudských právach a základných slobôd.

16. Princíp právnej istoty naruša postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru, vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia (pozri R 76/2016).

17. Závaznosť rozhodnutia súdu je jeho vlastnosť, v dôsledku ktorej má rozsudok účinky, ktoré založiť má. Právna teória i súdna prax (viď medziiným napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/155/2010) rozoznávajú dva základné typy záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu, a to na jednej strane záväznosť precedenčnú alebo judikatórnu [v inej (než prejednávanej) skutkovo a právne obdobnej veci], na druhej strane záväznosť kasačnú alebo inštančnú [v tej istej (priamo prejednávanej) veci]. Samozrejme, v určitom prípade môže mať to isté rozhodnutie najvyššieho súdu zároveň účinky záväznosti oboch typov.

18. Účinky kasačnej záväznosti spočívajú v tom, že požiadavky na reflektovanie právneho názoru odvolacieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní súdu prvej inštancie výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikatórnej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia odvolacím súdom platí bezvýnimočne zásada viazanosti podriadenosti nižšieho súdu právnym názorom vysloveným odvolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia odvolacieho súdu. Účinky kasačnej záväznosti spočívajú v tom, že požiadavky na reflektovanie právneho názoru odvolacieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní súdu výrazne prísnejšie.

19. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu nemá súd zásadne žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor odvolacieho súdu. V určitých prípadoch sa viazanosť právnym názorom neuplatní. K vymedzeniu týchto výnimočných prípadov dospela postupným dlhoročným vývojom aplikačná prax a právna teória. Ide najčastejšie o prípad zmeny v skutkových zisteniach, ktoré tvorili základ zrušujúceho aj zrušovaného rozhodnutia, alebo prípad zmeny právnej úpravy, ku ktorej došlo po zrušovanom rozhodnutí, ale pred opätovným rozhodnutím odvolacieho súdu. Nie je tiež vylúčené, že odvolací súd rozhodne inak aj z dôvodu zásadného judikátorného posunu (napríklad reflektujúc niektoré rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, alebo Európskeho súdu pre ľudské práva alebo ústavného súdu alebo najvyššieho súdu) v otázke, ktorá v čase rozhodovania odvolacieho súdu nebola celkom uspokojivo vyriešená.

20. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd dostatočným spôsobom vysvetlil, z akých dôvodov zmenil svoj vlastný právny názor, ktorý vyslovil vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom uznesení, keď uviedol, že „pre odvolací súd totiž nevyplýva z § 226 CSP jeho viazanosť vlastným právnym názorom. Teda odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor môže zmeniť. Potvrďuje to aj súdna judikatúra, podľa ktorej odvolací súd nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci vo veci vyslovený právny názor zmení a potvrdí také rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým tento jeho skorší právny názor nerešpektoval“. Zároveň tiež uviedol, že „skutočnosťou, že odvolací súd nesleduje svoj skôr vyslovený právny názor vo svojom zrušujúcom rozhodnutí je to, že súdna autorita - ústavný súd na danú otázku zaujal iný názor, tak ako bol prezentovaný vyššie. Požiadavka právnej istoty automaticky totiž neznamena to, že sa judikatúra nemôže vyvíjať, resp. v prípade, že je najvyššou súdnou autoritou prijaté rozhodnutie, že súd nižšej inštancie nemôže nastúpiť na túto líniu rozhodovacej činnosti a to i napriek odklonu od jeho skoršieho rozhodnutia“. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 431/2013 z 12. septembra 2013, z ktorého záverov bolo nutné prijať len taký záver, že za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nezodpovedá subjekt, ktorý priamo v tom-ktorom prípade túto moc vykonáva, ale štát zastúpený príslušným vrcholovým orgánom verejnej správy. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je teda celkom zrejmé, z akých dôvodov a na základe akých úvah došlo k zmene jeho predchádzajúceho právneho názoru.

21. Z obsahu dovolania žalobkyne napokon vyplýva, že súdom nižších inštancií vytkla i nesprávnu aplikáciu Notárskeho poriadku.

22. K tomu dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Aj z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

23. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplyva.

24. Z dovolania v takejto časti napriek formálnemu vyvodzovaniu jeho prípustnosti z § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP (hoci súčasná existencia týchto predpokladov prípustnosti dovolania sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje, keď prípustnosť dovolania nejde odôvodňovať zároveň tým, že takáto otázka dovolacím súdom ešte riešená nebola a tým, že pri riešení tej istej otázky dovolací súd postupuje rozdielne) celkom nepochybne vyplýva, že dovolateľ za právnu otázku riešenú nižšími súdmi nesprávne považuje (výslovne) otázku či vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci, za ktorú má zodpovedať štát (na polozenie ktorej otázky treba - navzdory jej nesformulovaniu) výslovne odpovedať. Pri posudzovaní dovolania primárne podľa jeho obsahu (čl. 11 ods. 1 Základných princípov CSP) a zohľadnení tiež faktoru neuvedenia dovolaním (spisovaným osobou disponujúcou zákonom požadovanou odbornosťou) žiadneho rozhodnutia najvyššieho súdu majúceho zastupovať jeho ustálenú judikatúru (od ktorej sa mal odvolací súd v tejto veci odchýliť) a tým skôr nie viacerých takýchto rozhodnutí (nasvedčujúcich stavu rozdielnosti rozhodovacej praxe odvolacieho súdu) je namieste tiež konštatovanie, že dovolaním sa tu v skutočnosti namieta dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (doterajšie nevyriešenie položenej právnej otázky, resp. žiadnej zo súvisiacich právnych otázok rozhodovacou praxou odvolacieho súdu). Nemôže byť napokon sporu ani o tom, že dovolaním prinášané právne otázky sú takými otázkami, na ktorých vyriešení záviselo rozhodnutie odvolacieho (a inak tiež prvoinštančného) súdu v tejto veci.

25. Právne posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená, je totiž jadrom dovolacieho konania a je podstatná pre to, či najvyšší súd o dovolaní rozhodne meritórne alebo procesne.

26. V ustanovení § 3 Notárskeho poriadku je vymedzené, čo je notárskou činnosťou a akú inú činnosť okrem notárskej činnosti môže notár ešte vykonávať. V odseku 1 sú uvedené činnosti, ktoré notár vykonáva v mene štátu priamo na základe zákona. V odseku 2 ide o ďalšiu činnosť vykonávanú na základe osobitného predpisu, ktorým je Civilný mimosporový poriadok, podľa ktorého notár koná v mene súdu v konaní o dedičstve a v konaní o umorení listiny ako súdny komisár na základe poverenia vydaného súdom. Notárska činnosť a ďalšia činnosť je výkonom verejnej moci, pri ich výkone má notár postavenie verejného činiteľa. Podľa odseku 3 notár môže ako svoju osobitnú činnosť vykonávať funkciu rozhodcu podľa zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov a funkciu mediátora podľa zákona č. 420/2004 Z. z. o mediácii v znení neskorších predpisov. Pri výkone osobitnej činnosti notára nejde o výkon verejnej moci a pri jej výkone notár nemá postavenie verejného činiteľa. Odsek 4 tohto ustanovenia je kľúčový, potvrdzuje verejnoprávny charakter notárskej činnosti. Zákon teda činnosť notára rozdeľuje na notársku činnosť (odsek 1), t. j. činnosť notára v užšom zmysle slova, na ďalšiu činnosť (odsek 2), t. j. činnosť notára v širšom zmysle slova, a na osobitnú činnosť (odsek 3). V súvislosti s výkonom notárskej činnosti zákon umožňuje, aby notár vykonával aj iné činnosti (§ 5).

27. Spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch je podstatou notárskej činnosti, kde sa v plnom rozsahu naplňa heslo latinského notárstva "lex est, quod notamus" ("zákon je to, čo je napísané"). Notár pri tejto činnosti vyhotovuje účastníkom podľa ich požiadaviek listiny o právnych úkonoch, formuluje pritom právne vety, prejavom vôle účastníkov dáva správnu právnu formuláciu a zodpovedá za výsledok svojej činnosti, teda za to, že tieto jeho akty sú zákonné, v súlade s platným právnym poriadkom. Zákon

umožňuje notárom spisovať vo forme notárskej zápisnice právne úkony v širšom zmysle slova, podľa Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka, Civilného mimosporového poriadku, Zákonníka práce, ako aj podľa ďalších predpisov súkromného práva.

28. Pri posudzovaní pasívnej legitímácie štátu v spore o náhradu škody za nesprávny úradný postup či nezákonné rozhodnutie je nutné sa zamerať nie na otázku, či dotknutý subjekt zaujíma postavenie štátneho orgánu, ale či pri svojej činnosti vykonával jemu zverenú moc štátu (či vystupoval ako úradná osoba). V pomeroch vyspelého demokratického štátu je bežné, že štát stále častejšie deleguje svoje právomoci na neštátny subjekt; svojej zodpovednosti sa tým však nemôže zriecť, stále ide o výkon jeho právomoci. Je teda zrejmé, že notár verejnú moc vykonáva, bola mu štátom „prepožičaná“ a na neho prenesená. Súčasne je zrejmé, že tomu tak nie je vždy a zostáva teda zodpovedať otázku, akú činnosť notára je možné podradiť pod výkon verejnej moci. Za výkon verejnej moci notárom považuje § 3 ods. 1 Notárskeho poriadku a/ spisovanie a vydávanie listín o právnych úkonoch, b/ osvedčovanie právne významných skutočností, c/ konania vo veciach notárskych úschov, d/ úkony vo veciach notárskych centrálnych registrov. Ak ide o činnosť notára spočívajúcu v spisovaní notárskych zápisov, upravuje teda zákon explicitne iba zodpovednosť len za jeden typ (nesprávneho) zápisu (spisovanie verejných listín o právnych úkonoch). Z uvedeného vyplýva, že na iné typy notárskych zápisov, najmä osvedčovacieho charakteru, teda aj zápisy o rozhodnutí orgánu právnickej osoby sa predmetné ustanovenie nevzťahuje. Nakoľko notár nevykonáva výhradne verejnú moc, je treba rozlišovať, kedy štát za jeho činnosť zodpovednosť nesie a kedy nie. Z § 3 ods. 1 Notárskeho poriadku vyplýva explicitne vymedzený rozsah činnosti, ktoré štát za výkon svojej právomoci považuje a za ktoré preberá zodpovednosť.

29. Právnu otázku nastolenú dovolateľkou - či vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci, za ktorú má zodpovedať štát možno pokladať za vyriešenú uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obdo/21/2017 a uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 431/2013 teda ešte pred vydaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

30. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. 1Obdo/21/2017 vyslovil záver, že „ustanovenie § 4 ods. 4 Notárskeho poriadku bolo zavedené s účinnosťou od 01.09.2009 zákonom č. 304/2009 Z.z. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že vykonávanie notárskej činnosti je výkonom verejnej moci. Je pravda, že ku dňu spísania predmetnej notárskej zápisnice a prijatia peňazí do úschovy uvedené ustanovenie ešte neplatilo. Ako však vyplýva z dôvodovej správy k ust. § 4 ods. 4 zákona č. 304/2009 Z.z., citované ustanovenie len *expressis verbis* zadefinovalo, že vykonávanie notárskej činnosti (ktorú vykonáva notár, nie iné ním poverené osoby) je výkonom verejnej moci. Ustanovenie § 4 ods. 4 zákona č. 304/2009 Z.z., ktorým sa s účinnosťou od 01.09.2009 zmenil a doplnil zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) len výslovne zadefinovalo postavenie notára ako orgánu verejnej moci v nadväznosti na ust. § 4 ods. 1 a 2 zákona, ustanovenia ktoré platili aj predtým a rovnako činnosť notára pri vykonávaní notárskej činnosti bola považovaná za výkon verejnej moci, hoci do 31.08.2009 to *expressis verbis* nebolo upravené v zákone.

31. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 431/2013 odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavné neopodstatnenú, keď akceptoval právny názor krajského súdu, ktorý dospel k záveru, že žalobu voči žalovanej 2/ (notárke) bolo potrebné zamietnuť z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie na jej strane, nakoľko nebolo možné akceptovať argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej notár pri výkone verejnej moci zodpovedá podľa ustanovenia § 415 Občianskeho zákonníka, keď takýmto výkladom by sa poprela úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, kde zo spôsobenej škody vzniká záväzkový vzťah medzi poškodeným a nositeľmi verejnej moci, nie jej jednotlivými vykonávateľmi. Štát delegoval výkon verejnej moci na niektoré subjekty, ale musí naďalej nieť zodpovednosť za výkon tejto moci. Preto na uľahčenie postavenia poškodeného zákonodarca upravil priamu zodpovednosť štátu za výkon verejnej moci, pričom riadny výkon verejnej moci zabezpečuje regresným nárokom štátu voči osobe, ktorá škodu spôsobila.

32. Jednou z obligatórnych náležitostí dovolania je, že v ňom musí byť uvedený, v čom dovolateľ vidí



splnenie predpokladov prípustnosti dovolania; táto náležitosť je odlišná od dovolacieho dôvodu. Účel tejto požiadavky spočíva pritom v tom, aby sa dovolateľ ešte pred podaním dovolania zoznámil s relevantnou judikatúrou dovolacieho súdu, a aby po zoznámení sa s ňou zvážil, či také dovolanie má šancu na úspech.

33. To znamená, že dovolateľ je zo zákona povinný nielen uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne (a vyložiť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, porov. § 432 ods. 2 CSP), ale tiež konfrontovať túto nesprávnosť s doterajšou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu, lebo tomu patrí úloha zjednocovať rozhodovaciu činnosť súdov v civilnom konaní. Podľa toho je dovolateľ povinný vymedziť, v čom vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania; mal by teda uviesť, ktorý z predpokladov vymedzených v § 421 ods. 1 CSP je naplnený a prečo. Povedané inými slovami, dovolateľ je povinný jasne a zrozumiteľne vymedziť relevantnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a uviesť, v čom sa odvolací súd odchýlil od tejto relevantnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo v čom je relevantná rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozporná, alebo v čom je potrebné relevantnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu zmeniť, alebo či ide o právnu otázku dovolacím súdom doteraz nevyriešenú. Prípadne možno prípustnosť dovolania podľa okolností vymedziť i odkazom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu.

34. Predpoklad prípustnosti dovolania žalobkyne spočíval v tom, že mala byť posúdená doteraz neriešená právna otázka, čiže bola vymedzená iba vo vzťahu k neexistujúcej judikatúre dovolacieho súdu. Tento predpoklad však v žiadnom prípade neobstál (viď bod 30. a 31.), preto nezostalo dovolaciemu súdu než len dovolanie žalobkyne odmietnuť pre neprípustnosť (§ 447 písm. c/ CSP).

35. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a zásadou úspechu žalovaného v dovolacom konaní, ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP). Intervenientovi nárok na náhradu trov konania nepriznal, nakoľko mu v konaní žiadne preukázateľne nevznikli.

36. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.